

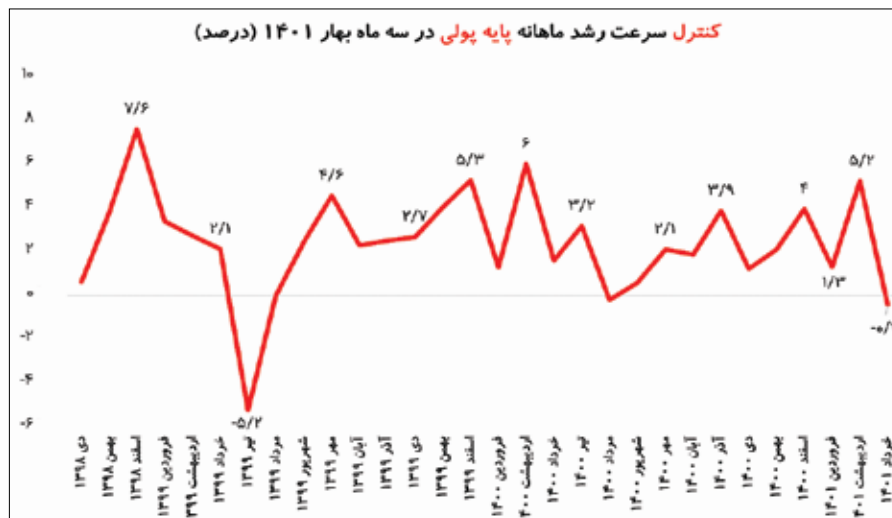
مانع ایجاد فشار جدی بر پایه پولی لااقل از این زاویه باشد. افت بدهی بانکها و مانده ریپو در مقابل سیستم بانکی به وضوح نشان می‌دهد که این سیاست تا چه میزان موفقیت‌آمیز بوده است.

انتشار تسهیلات کلان بانکی واجب است

در اقتصاد ما مخصوصاً در ۴ سال اخیر بخش بزرگی از تسهیلات بانکی با هدف Gdp transactions یا همان معاملات در بازار دارایی‌ها داده می‌شود که می‌توان نام آن را سفته‌بازی گذاشت. در نظام بانکی ما بخش بسیار بزرگی از تسهیلات بانک‌های خصوصی به همین سمت رفته است. از همین رو الزام بانک‌ها از سوی بانک مرکزی مبنی بر انتشار اطلاعات و جزییات مربوط به تسهیلات و تعهدات کلان و همچنین تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط اتفاق مبارکی بود که می‌تواند به هدایت اعتبار در اقتصاد ما نیز کمک کند. نگاهی به لیست ابروام گیرندگان بانکی نشان می‌دهد که بیش از ۷۰۰ هزار میلیارد تومان تسهیلات توسط بانک‌ها عمدتاً به شرکت‌های زیرمجموع خود داده شده که عموم آن نیز نکول شده و اکنون در ردیف تسهیلات معوق یا مشکوک‌الوصول تعریف می‌شود. به نظر می‌رسد شفاف‌سازی اطلاعات تسهیلات کلان نظام بانکی چند نتیجه در پی خواهد داشت؛ اولاً در اقتصاد ایران که با ویژگی اطلاعات ناقص و ناکامل شناخته می‌شود، هر نوع توزیع تسهیلات بر مبنای حداکثرسازی سود بانک‌ها بوده و لذا تمایل بانک‌ها برای اعطای تسهیلات به بخش‌های مولد کمتر از بخش غیرمولد است. لذا اگر نظام بانکی در تأمین نقدینگی و سرمایه در گردش بنگاه‌های تولیدی و بخش‌های خدماتی روی چند بخش خاص متمرکز شود، سایر بخش‌ها در رقابت با این بخش‌های حمایت شده، قدرت رقابت را از دست خواهند داد، بنابراین لازم است بانک‌ها به‌طور شفاف در مقاطع مختلف جزییات تسهیلات کلان خود را منتشر کنند و در معرض دید پژوهشگران، رسانه‌ها و افکار عمومی قرار دهند. همچنین این عدم شفاف‌سازی موجب شده بانک‌ها متهم ردیف اول سرمایه‌گذاری در بخش‌های غیرمولد همچون سفته‌بازی در بازار مسکن، زمین، سکه و طلا باشند. با همه این‌ها ظاهراً تصمیم جدید بانک مرکزی لغو بخشنامه قبلی است و در واقع از ادامه انتشار لیست بدهکاران بانکی صرف نظر شده که امید است نهایی نشده و به صورت بخشنامه ابللاغ نشود.

ممنوعیت شبکه بانکی در سرمایه‌گذاری املاک

سال گذشته بود که آمارهای رسمی دارایی‌های ثابت و تملیکی بانک‌ها (اعم از زمین، ساختمان و...) بعد از دهه‌ها ابهام، در قالب اطلاعیه «افشای فهرست زمین و ساختمان» روی سایت کدال قرار گرفته است، براساس گزارش منتشر شده در یکی از روزنامه‌های کشور با توجه به اطلاعات ارائه شده از ۱۸ بانک بورسی نشان می‌دهد که در پایان سال ۱۳۹۹ تقریباً ۵ درصد از دارایی ۱۸ بانک به ارزش ۱۲۱ هزار میلیارد تومان به بخش املاک و مستغلات اختصاص دارد. این نسبت در پایان سال ۱۳۹۳ تقریباً ۳/۷ درصد بوده که نشان می‌دهد بانک‌ها نه تنها تمایلی به فروش ندارند بلکه دست خوبی در

زیاد است و برخی اعضای هیأت‌مدیره که به سبب مناسبات سیاسی انتخاب شده‌اند در اکثر موارد اطلاعات دقیقی از مباحث روز بانکی ندارند و به نظر نمی‌رسد این مسأله در آینده نیز اصلاح شود. انتخاب اعضای هیأت‌مدیره بانک‌ها در سیستم بانکی ما بعضاً براساس روابط بوده و از همین رو شایسته‌سالاری در طول سال‌های اخیر مغفول مانده است. اقدام اخیر بانک مرکزی مبنی بر لزوم اخذ گواهینامه‌های حرفه‌ای برای داوطلبان سمت مدیریت بانکی در راستای همین مسأله بوده که بدون شک یک اقدام بزرگی در اصلاح نظام بانکی است. طبق این ابلاغیه از اول مهرماه سال ۱۴۰۱ رسیدگی به درخواست‌های بررسی صلاحیت حرفه‌ای داوطلبان پیشنهادی برای تصدی سمت مدیریتی در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی منوط به ارائه گواهینامه‌هایی حرفه‌ای خواهد بود که آزمون آنها برگزار شده است. در واقع پس از برگزاری تمامی آزمون‌های مربوط به گواهینامه‌های چهارگانه «اصول بانکداری ۱»، «اصول بانکداری ۲»، «مدیریت ریسک مؤسسات اعتباری» و «مدیریت فناوری اطلاعات مؤسسات اعتباری» است که امکان بررسی صلاحیت حرفه‌ای داوطلبان مدیر عاملی، قائم مقامی و عضویت در هیأت مدیره وجود خواهد داشت. در غیر این صورت صلاحیت افراد پیشنهادی بدون ارائه گواهینامه‌های مذکور بررسی نشده و انتصاب آنها از سوی بانک مرکزی مردود و غیرقانونی اعلام خواهد شد. این اقدام در بلند مدت نتایج بسیار مثبتی در راستای اصلاح نظام بانکی و سلامت شبکه بانکی خواهد داشت.

املاک‌داری پیدا کرده‌اند. از آن جهت که املاک و مستغلات دارای نقد شوندگی بسیار کمی هستند همین موضوع ریسک این بخش از دارایی‌های نظام بانکی را بالا می‌برد. از همین رو در اواخر اسفند سال گذشته بانک مرکزی براساس بخشنامه‌ای به همه بانک‌های کشور ممنوعیت هر نوع سرمایه‌گذاری بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی در زمینه املاک و مستغلات را اعلام کرد. بر اساس این دستورالعمل هر نوع سرمایه‌گذاری بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی در زمینه املاک و مستغلات از جمله خرید زمین، خرید و ساخت مجتمع‌های تجاری، اداری، مسکونی و مراکز خرید به طریقی غیر از اعطای تسهیلات اعم از مستقیم توسط بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی یا غیرمستقیم از طریق شرکت‌های زیرمجموعه، ممنوع اعلام می‌شود.

احیای شایسته سالاری در شبکه بانکی

در بدنه نظام بانکی کشور، افراد کارآمد و شایسته قرار ندارند و به هیچ‌وجه نخبه‌سالاری در نظام بانکی ما وجود ندارد. این مسأله تنها در سیستم بانکی کشور ما نبوده و در بسیاری از کشورهای دیگر حتی توسعه یافته‌ها نیز همین شرایط برقرار است. تعداد افراد نخبه در نظام بانکی در هر کشور محدود است یعنی تعداد افرادی که می‌توانند برای نظارت و مدیریت عالی سیستم بانکی انتخاب شوند، بسیار کم است و برای همین در کشورهای پیشرفته چندین بانک در یک بانک ادغام می‌شود تا بتوان از محدود نیروهای نخبه در نظام بانکی استفاده درست کرد. این درحالی است که پراکندگی بانک‌ها در کشور ما بسیار

ویژه‌نامه

ایران

شهریور ۱۴۰۱